

Karol Pędowski

Sylwetki wybitnych adwokatów: adwokat Józef Fabijański (6 lipca 1903 r. - 20 grudnia 1955 r.)

Palestra 19/10(214), 66-67

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Adwokat Paweł Kwoczek to człowiek o szczególnie wielkiej kulturze osobistej i takcie, pełen tolerancji i wyrozumiałości dla innych. Humanista, jakich mało wśród nas. Wielki przyjaciel młodych, mający dla nich wiele serca, ciepła i życzliwości. Niech mi wolno będzie podzielić się w tym miejscu osobistą refleksją. Kiedy przed 14 laty rozpoczynałem aplikację, krótko potem on właśnie obdarzył mnie zaszczytem mówienia do siebie po imieniu. Jak wielki był to dla mnie zaszczyt, widzę to dzisiaj w sposób szczególnie wyraźny, kiedy nie ma go już wśród nas.

Jego odejście zubożyło adwokaturę polską, a pamięć o Nim pozostanie w nas — wszystkich tych, którzy mieli szczęście znać Go i mienili się Jego przyjaciółmi — na zawsze żywa.

adw. Marek Gabryjelski

SYLWETKI WYBITNYCH ADWOKATÓW

KAROL PĘDOWSKI

Adwokat Józef Fabijański

(6 lipca 1903 r. — 20 grudnia 1955 r.)

Urodził się 6 lipca 1903 r. we wsi Strugienice (gm. Bąków b. pow. łowickiego) jako syn chłopca. Gimnazjum ukończył w Łowiczu w 1925 r. i już w tym czasie został członkiem Związku Młodzieży Wiejskiej „Siew”.

Po wstąpieniu na Wydział Prawa Uniwersytetu Warszawskiego Józef Fabijański rozpoczął intensywną działalność społeczną, początkowo w organizacji pod nazwą: Polska Akademicka Młodzież Ludowa. Po rozłamie w tym związku Józef Fabijański wszedł na przełomie lat 1926/27 do zarządu Akademickiego Związku Młodzieży Wiejskiej, a następnie w październiku w 1927 r. został jego prezesem. Praca w Akademickim Związku Młodzieży Wiejskiej polegała przede wszystkim na świadomym i ideowym utrzymywaniu więzi młodej inteligencji chłopskiej z wsią, na propagowaniu odrębnych wartości jej kultury.

W 1926 r. Józef Fabijański był jednym z twórców powstającego wówczas Związku Młodzieży Wiejskiej „Wici”, a następnie, wszedłszy do zarządu, został powołany na jego sekretarza. Pracując w organizacjach ideowych młodzieży wiejskiej, Józef Fabijański podjął jednocześnie pracę w Związku Teatrów Ludowych. Związek ten w okresie międzywojennym odegrał dużą rolę w wytworzeniu ideowej świadomości chłopskiej i podniesieniu poziomu kultury wsi. Józef Fabijański objął kierownictwo wydziału wydawniczego Związku Teatrów Ludowych. Wydział wydawniczy tego Związku, nie mając funduszy na własną szerszą działalność wydawniczą, nawiązał kontakt z innymi wydawnictwami i w ten sposób przyczynił się do wydawania wielu pozycji scenicznych, opartych na tradycji różnych kręgów polskiej kultury ludowej. Związek Teatrów Ludowych, a ściślej jego wydział wydawniczy, wydawał czasopismo „Teatr Ludowy” pod redakcją najpierw Wacława Budzyńskiego, a następnie J. Cierniaka. Pismo zajmowało się inspiracją

teatrów ludowych, teatrów szkolnych, teatrów robotniczych. Wydobywano to wszystko, co jest oryginalne w kulturze ludowej, piękno odrębności obyczajów, legend, pieśni i widowisk ludowych. Poszczególne zeszyty „Teatru Ludowego” poświęcone były kulturze słowa mówionego różnych regionów. W 1929 r. ukazały się numery poświęcone artystycznemu dorobkowi Podhala, Śląska, Sieradza, Wielkopolski, Kaszub, Łowicza, Kurpiów, Lubelskiego i in. Instruktorzy Związku Teatrów Ludowych jęździli w teren, tworzyli inscenizację przedstawień ludowych, pieśni, tańców, czasem sztuk wielkiego repertuaru, jak „Przepióreczka” Żeromskiego. Inszenizowano po raz pierwszy także widowiska zwane „sztukami z głowy”, w których znany był tylko ogólny temat, np. treść opowiadania, ale biorący udział w przedstawieniu jako aktorzy sami dobierali słowa. Był to jakby pierwowzór dzisiejszych teatrów rapsodycznych. W nieustannym propagowaniu teatrów ludowych biorą udział — obok Jędrzeja Cierniaka — Jerzy Zawiejski i Witold Małkowski, a dopomagają im organizacyjnie Adam Bień i Józef Fabijański. Józef Fabijański pracował następnie w sekcji wiejskiej Instytutu Gospodarstwa Społecznego, utworzonego przez Ludwika Krzywickiego.

Po ukończeniu studiów uniwersyteckich i uzyskaniu stopnia magistra prawa Józef Fabijański rozpoczął pracę zawodową w Departamencie Celnym Ministerstwa Skarbu. Jednocześnie aplikował i złożył egzamin sędziowski w 1935 r. We wrześniu 1938 r., po odbyciu aplikacji adwokackiej i złożeniu egzaminu, został wpisany na listę adwokatów.

W czasie okupacji Józef Fabijański brał udział w działalności konspiracyjnej Stronnictwa Ludowego. Z ramienia tegoż Stronnictwa został najpierw zastępcą delegata Rządu na pow. warszawski, a następnie zastępcą delegata warszawskiego na woj. warszawskie. W czasie powstania warszawskiego zorganizował łącznie z innymi pracownikami zaopatrzenie szpitali w środki lecznicze i żywność, stworzył kuchnie dla osób bezdomnych z innych dzielnic miasta. Zorganizował też pogotowie przeciwpożarowe oraz stworzył grupy odkopujące zasypanych ludzi.

Po zakończeniu wojny Józef Fabijański obejmuje stanowisko kierownika wydziału prawnego przy Sekretariacie Polskiego Stronnictwa Ludowego. Wydział prawny miał liczne i odpowiedzialne zadania: redagowano pisma dla klubu poselskiego PSL, opiniowano projekty aktów prawnych nadsyłanych przez Radę Ministrów, Ministerstwa i urzędy, Kancelarię Krajowej Rady Narodowej, później Sejmu. Udzielano pomocy i porad członkom Stronnictwa, utrzymywano łączność z władzami państwowymi.

Adwokat Józef Fabijański był wybitnym cywilistą i specjalizował się w prawie autorskim. Był radcą prawnym Chłopskiej Spółdzielni Wydawniczej, a następnie Spółdzielni Wydawniczej „Chłopski Świat”. Od 1948 r. był radcą prawnym Instytutu Wydawniczego „Nasza Księgarnia”. Również po wojnie pracował społecznie w Tow. Uniwersytetów Ludowych, w Tow. Teatrów i Muzyki Ludowej, w Ludowym Instytucie Oświaty i Kultury. Po zjednoczeniu stronnictw ludowych Józef Fabijański był członkiem Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego.